

Miljøkriminalitet – innspill fra NJFF

Norges Jeger- og Fiskerforbund (NJFF) viser til invitasjon til å komme med innspill om miljøkriminalitet, og setter fokus på et par områder som vi mener det er viktig å ha med.

Ulovlige garn – viktig tiltak

«Ulovlige garn» er et informasjonsnettsted og en varslings-app drevet av NJFF med Statens naturoppsyn (SNO) som samarbeidspartner. Dette har i en årrekke vært en tjeneste for å rapportere fritidsfiskegarn som er satt med tanke på å fange androm laksefisk, et fisket som er ulovlig. «Ulovlige garn» har resultert i at SNO og annet oppsyn lettere har avdekket lovbrudd som ellers ville forblitt uoppdagede. I tillegg er det å gi informasjon om hvilke regler som gjelder en viktig intensjon med tjenesten.

Målet med «Ulovlige garn» er:

- Å skape en holdningsendring blant de som driver tyvfiske. Et slikt nettsted signaliserer sterkt at dette ikke er akseptabelt.
- Å koordinere og systematisere informasjon om ulovlig satte garn, slik at man kan få bedre oversikt over omfanget av aktiviteten.
- Å gi sportsfiskerne mulighet til å handle riktig i forhold til ulovlige satte garn, med innrapportering via nettstedet.
- Å gi oppsynet, som i stor grad er avhengig av tips, et nyttig verktøy i sin virksomhet. Vi får synliggjort oppsynsbehovet og hvilke områder som bør prioriteres i oppsynssammenheng.
- Å spre oppdatert kunnskap og informasjon om regelverket for fiske langs kysten.

Bestemmelser om jakt, fangst og fiske – behov for oversiktlig og forståelig regelverk

Jegere og fiskere må forholde seg til et omfattende og dels lite oversiktlig regelverk. NJFF vil understreke at vi opplever at landets jegere og fiskere er opptatt av å utføre sine aktiviteter i tråd med de bestemmelser som gjelder. Det omfatter både offentlige bestemmelser og bestemmelser fastsatt av grunneier/grunneierlag mm innenfor rammene av de offentlige bestemmelsene.

En kunnskapsbasert forvaltning av de høstbare vilt- og fiskearter er viktig for å sikre en god og bærekraftig høsting i et langsiktig perspektiv. Dagens jegere og fiskere er vant til å forholde seg til fastsatte fangstkvote/-begrensninger, krav om human jakt og fiske, krav til våpen/redskap mm, men man må erkjenne at det på noen områder er krevende å få en tilstrekkelig god oversikt over alt som gjelder. At bestemmelsene rundt jakt og fiske involverer flere departementer og fagdirektorater medvirker til at det lett kan bli krevende å få tilstrekkelig oversikt over alt man må forholde seg til.

Eksempel 1:

Eksempelvis har den siste tids fokus på regelverk for bruk av åte i jaktsammenheng synliggjort at det også innenfor forvaltningsapparatet eksisterer betydelig grad av uklarhet rundt hva som er gjeldende bestemmelser. Når jegere opplever at ulike kontorer innenfor samme region av Mattilsynet gir forskjellige tolkninger av gjeldende bestemmelser, er dette uholdbart. NJFF har tatt dette opp med Mattilsynet og Landbruks- og Matdepartementet, og gitt klart uttrykk for at dette må ryddes opp i. Dette eksemplet rammer jegere som har et klart ønske om at deres aktivitet skal være i tråd med gjeldende regelverk. Omforente forståelse av regelverket og god informasjon om hva bestemmelsene innebærer er en lavthengende frukt for å medvirke til at det er enkelt for den enkelte utøver å forholde seg til.

Eksempel 2:

Innføringen av omfattende bestemmelser om minstemål for en rekke fiskearter i sjøen er et eksempel på bestemmelser som er svært detaljerte og som stiller krav om at kunnskapsnivå som kun svært få besitter. Ulike minstemål på fiskearter som den vanlige fisker ikke er i stand til å skille fra hverandre kan enten bidra til at folk vegrer seg fra å fiske i det hele tatt eller at folk kan bli lovbreakere uten selv å være klar over det. Oppsynsmessig blir dette også en nærmest uoverstigelig utfordring. På sikt vil dette kunne medføre manglende forståelse for og etterlevelse av regelverket.

Eksempel 3:

Bruk av kunstig lys er et område hvor regelverket har vært uklart. Miljødirektoratets forøk på å konkretisere hva som skal regnes som kunstig lys opp gjennom årene, gjør det enda vanskeligere for jegerne. For å være sikre på å favne alt som kan tenkes å kunne defineres som kunstig lys, har direktoratet lagt seg på ei linje hvor f.eks. hevder at alle siktemidler og håndholdte enheter som bruker batteri for å lage et bilde, skal regnes som «kunstig lys», uavhengig av om det er daglys eller ikke – med noen konkrete unntak. Forankringen i viltlovens §20 fremstår som tvilsom, og det er videre uklart om direktoratet faktisk ønsker å kriminalisere all bruk av f.eks. videokamera, mobilkamera etc. under jakt. For den som leser regelverket er det vanskelig å lese seg til at helt dagligdagse digitale mobiler/kameraer/videokameraer muligens kan være forbudt å bruke under jakt, og flere juridiske vurderinger peker i retning av at direktoratets «helgardering» ikke holder mål.

Eksempel 4:

Gjenutsetting av fisk, også kalt fang og slipp, har lange tradisjoner i Norge. Oftest utøves det fordi fisken er for liten eller for stor i forhold til minste- og størstemål, har galt kjønn, eller fordi en har fanget en art en ikke etterstreber. Denne praksisen anses av Mattilsynet i all hovedsak å være innenfor det akseptable i henhold til deres tolkning av Lov om dyrevelferd. Det skilles her kun mellom det som er styrt av regler, og det som skjer frivillig. Det siste eksemplifisert ved at en fisker etter torsk for mat, men får ei «ålekvabbe». Denne «ålekvabba» er det da i orden å frivillig sette tilbake.

I noen tilfeller foretas imidlertid gjenutsettingen av fiskere som i utgangspunktet ikke har noen intensjon ut over rekreasjon. Særlig den siste varianten er omstridt.

Mattilsynet skriver på sine nettsider:

«Rendyrket fang og slipp – der målet kun er å oppleve gleden og spenningen i å fiske for så å slippe fisken ut igjen - er i strid med dyrevelferdsloven og forbudt i Norge.»

Bak dette ligger det at Mattilsynet legger til grunn at en må ha et mer verdig formål enn rekreasjon som basis for å bedrive sportsfiske. Implisitt indikerer det også at å slå i hjel fisken er bedre dyrevelferdsmessig enn om den settes tilbake. Siden det skilles på om gjenutsettingen er intensjonell eller ikke, gjelder imidlertid dette kun om fisken settes tilbake fordi fiskeren aldri hadde noen intensjon om å spise noe av det som eventuelt ble fanget.

Utfordringen slik NJFF ser det er at forbudet baserer seg på fiskerens intensjoner, og ikke den faktiske handlingen. En bevist handling er det mulig å påtale, men personens innerste tanker og intensjoner er det langt vanskeligere å forholde seg til rettslig. Den største utfordringen med denne typen forbud er at det for den gjennomsnittlige person vil være umulig å forholde seg til, og det vil være svært vanskelig å vite hvor en til enhver tid står mht lovligheten av den gjenutsettingen en foretar.

Anmodning

Det er viktig at myndighetene kan bidra til et oversiktlig og forståelig regelverk. Bestemmelser må være faglig begrunnet og mulig å etterleve for den som skal utøve aktiviteten. Videre må det legges vekt på god informasjon ut til brukerne. NJFF bidrar gjerne til å spre informasjon.

Hvalstad, 05.04.2019

